

แอลกอฮอล์ อุปสรรค ของ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goal)

เรียบเรียงโดย ดร.นพ.มุฮัมหมัดฟาห์มี ตาและ นักวิชาการศูนย์วิจัยปัญหาสุรา

ก่อนจะเขียนเรื่องแอลกอฮอล์ ซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุดในบทความชุดนี้ จะขอเกริ่นก่อนว่า เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน หรือ Sustainable Development Goal ซึ่งถูกกล่าวถึงบ่อยครั้งในเวทีระดับชาติและนานาชาติ มีที่มาและความสำคัญอย่างไร

ณ กาลปัจจุบัน โลกใบนี้มีประชากรชาวโลกรวมกันประมาณ 7.7 พันล้านคน มนุษย์โลกแยกกระจายกันอยู่ตามพื้นที่ต่าง ๆ ของโลก และอยู่ภายใต้การปกครองของรัฐบาลที่บริหารประเทศอย่างน้อย 195 ประเทศ และในแต่ละประเทศก็มีระบบการปกครองย่อยอีกมากมาย ความจริงทางวิทยาศาสตร์ประการหนึ่งคือ มนุษย์ทั้งโลกนั้นนับเป็นสิ่งมีชีวิตแค่ 1 สายพันธ์ (สปีชีส์) มนุษย์ที่มีสปีชีส์เดียวกันย่อมมีความต้องการพื้นฐานเหมือนกัน เราต้องการน้ำสะอาดสำหรับดื่ม อากาศสะอาดสำหรับหายใจ ความรู้พื้นฐานที่ทำให้เราอยู่ในสังคมมนุษย์ที่เต็มไปด้วยระเบียบและกฎหมาย ต้องการเงินรายได้เพื่อใช้ในการยังชีพ แต่ความแตกต่างของภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ระบบการปกครอง ผู้ปกครอง ศาสนา วัฒนธรรมเป็นสาเหตุสำคัญที่สร้างความแตกต่างและเหลื่อมล้ำในด้านการเข้าถึงความต้องการพื้นฐานแห่งชีวิตระหว่างพลเมืองแต่ละพื้นที่ ด้วยความอาทรต่อประชากรโลกที่ไม่มีโอกาสเข้าถึงปัจจัยพื้นฐานของการดำรงชีพของกลุ่มผู้นำโลก จึงมีการตั้งเป้าหมายของประชาคมโลกร่วมกัน ที่จะทำให้ให้มนุษยชาตินั้นอยู่รอดและมีชีวิตที่ดีจากการเข้าถึงปัจจัยพื้นฐานแห่งชีวิต องค์การสหประชาชาติ ซึ่งถือเป็นองค์กรร่วมของมนุษยชาติที่มีบทบาทมากที่สุดจึงได้กำหนดวาระแห่งการพัฒนาร่วมกันทั้งโลก โดยครั้งแรกได้เริ่มต้นจากแผนปฏิบัติการ 21 หรือ Agenda 21 (ค.ศ. 1991-1999 หรือ พ.ศ. 2534-2542) ซึ่งเป็นแผนแม่บทของโลกสำหรับการดำเนินงานที่จะทำให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม และในเวลาต่อมาได้มีการจัดทำเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals: MDGs) จำนวน 8

เป้าหมาย ครอบคลุมระยะเวลา 15 ปี (ค.ศ 2000 -2015 หรือ พ.ศ. 2543-2558) โดยเพิ่มกรอบของเป้าหมายมากขึ้น เช่น การขจัดความยากจนและความหิวโหย การส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศและบทบาทสตรี และการรักษาและจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน เป็นต้น

เมื่อสิ้นสุดปี พ.ศ. 2558 ที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติจึงได้เริ่มต้นแผนสำคัญที่จะพัฒนาโลกให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน จึงได้ประกาศเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) โดยมีระยะเวลาของเป้าหมายนี้ 15 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 – 2573 โดยมีการตั้งเป้าหมายทั้งสิ้น 17 เป้าหมาย ซึ่งเป้าหมายเกือบทั้งหมดสอดคล้องกับแผนพัฒนาประชาคมโลกทั้งสองฉบับก่อนหน้า มีบางเป้าหมายที่บรรลุไปแล้ว เช่น การขจัด HIV/AIDs และ มาเลเรีย และมีบางเป้าหมายที่เพิ่มเติม เช่น เป้าหมายที่ 7 การเข้าถึงพลังงานที่ทันสมัย เป้าที่ 16 การเสริมสร้างสันติภาพและยุติธรรมแก่ชาวโลก เป็นต้น ที่กล่าวมาทั้งหมดนั้นเพื่อให้ผู้อ่านได้เข้าใจว่า SDGs นั้นมีความสำคัญระดับไหนในโลกของเรา ถ้าให้นิยามสั้น ๆ คงอธิบายได้ว่า SDGs คือ “แผนพัฒนาโลกที่ประชาคมทั้งโลกตกลงร่วมกัน”

ขออนุญาตเลี้ยวหักศอก กลับมาพูดเรื่องแอลกอฮอล์ต่อ เนื่องจากปัจจุบันงานวิจัยทางวิชาการเกี่ยวกับแอลกอฮอล์เดินทางไปไกลมาก จากที่เคยศึกษาผลกระทบต่อเรื่องสุขภาพกายและจิตเพียงมิติเดียว ตอนนี้นักวิจัยเกี่ยวกับแอลกอฮอล์ได้ศึกษาผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและสังคม อาชญากรรม สิ่งแวดล้อม มานุษยวิทยา กฎหมายภายในประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ การคมนาคม และ อีก ๆ หลายด้าน ซึ่งการลงลึกและกว้างของวิชาการแอลกอฮอล์ ทำให้เราได้ทราบว่าแอลกอฮอล์นอกจากส่งผลกระทบต่อผู้ดื่มโดยตรงแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อสังคมมากขนาดไหน และแน่นอนว่าผลกระทบของแอลกอฮอล์ได้ส่งผลโดยตรงต่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ที่คนทั้งโลกกำลังจะพัฒนาไปพร้อมกันด้วย ในการรวบรวมข้อค้นพบทางวิชาการ พบว่าแอลกอฮอล์ เป็นอุปสรรคต่อเป้าหมายใน SDGs มากถึง 13 เป้าหมายจาก 17 เป้าหมาย ได้แก่ ไร้ความยากจน ไร้ความหิวโหย สุขภาพและชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี การศึกษาที่มีคุณภาพ ความเท่าเทียมทางเพศ น้ำสะอาดและปลอดภัย งานและผลผลิตทางเศรษฐกิจที่มั่นคง ความไม่เท่าเทียมลดลง เมืองและชุมชนที่ยั่งยืน การบริโภคและการผลิตอย่างรับผิดชอบ การจัดการกับสภาพดินฟ้าอากาศ สันติภาพและความยุติธรรม ความร่วมมือโดยปราศจากผลประโยชน์ทับซ้อน ซึ่งผมจะทยอยเขียนผลกระทบของแอลกอฮอล์ต่อ SDGs ทั้ง 13 เป้าหมาย

เป้าหมายที่ 1 ยุติความยากจนในทุกรูปแบบและทุกแห่งหน

องค์การสหประชาชาติได้นิยามความยากจนอย่างรุนแรงไว้คือ ผู้ที่อยู่ด้วยเงินน้อยกว่า 1.25 ดอลลาร์สหรัฐ (40 บาท) ต่อวัน ในข้อค้นพบจากการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ของแอลกอฮอล์และความยากจน พบว่าแอลกอฮอล์เป็นหนึ่งในสาเหตุของความยากจน และ ความยากจนก็เป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้คนบริโภคแอลกอฮอล์ ตัวอย่างการวิจัยจากหลายประเทศทั่วโลกในประเด็นนี้ เช่น

- ในประเทศกลุ่มลาตินอเมริกา แอลกอฮอล์ได้กลายเป็นสาเหตุหลักของการตาย ความเจ็บป่วย และพิการของประชากรชาย ซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการผลิตของประเทศ ทำให้เกิดภาวะบั่นทอนความเจริญก้าวหน้า และการพัฒนาอย่างยั่งยืนของประเทศ
- การศึกษาในประเทศศรีลังกา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามชายมากกว่าร้อยละ 10 ใช้จ่ายเงินไปกับเครื่องดื่ม

แอลกอฮอล์มากกว่ารายได้ที่เขาได้รับ

- ในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2557 เครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นปัจจัยเสี่ยงอันดับแรกที่ทำให้ชาวไทยสูญเสียจำนวนปีที่มีสุขภาพดีในชีวิตไปเนื่องจากการตายก่อนวัยอันควร และการอยู่ด้วยความเจ็บป่วยหรือพิการซึ่งบั่นทอนประสิทธิภาพในการทำงานและการหารายได้ อันนำไปสู่ความยากจน
- ในประเทศไทย พ.ศ. 2560 นักดื่มสุราเสียค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการดื่มสุราเฉลี่ย 1,114 บาทต่อคนต่อเดือน ซึ่งมากถึงร้อยละ 10 ของรายได้ต่อเดือน แต่สำหรับผู้ที่ดื่มหนักจะมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการดื่มมากกว่านักดื่มทั่วไปเกือบ 2 เท่า โดยนักดื่มหนักเสียค่าใช้จ่าย 2,078 บาทต่อเดือนหรือ 24,936 บาทต่อปี

เป้าหมายที่ 2 หยุดความหิวโหย มีความมั่นคงทางอาหาร

ภายในปี 2573 ประชาคมโลกต้องยุติความหิวโหย และต้องมั่นใจได้ว่าคนยากจน และ กลุ่มคนเปราะบางทุกคนในโลก ได้รับอาหารเพียงพอ ความยากจนและหิวโหยมีผลส่วนหนึ่งจากการบริหารค่าใช้จ่ายในครัวเรือน ความหิวโหยจะไม่เกิดขึ้น หากประชาชนมีความมั่งคั่ง หรือ หากไม่มีความมั่งคั่ง ก็ต้องจัดลำดับความสำคัญของค่าใช้จ่ายในครัวเรือนให้เพียงพอต่อการหาอาหาร แต่ข้อค้นพบจากการสำรวจประเทศรายได้น้อย และรายได้ปานกลาง พบว่าครัวเรือนมักจะมีค่าใช้จ่ายไปกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มากกว่าค่าใช้จ่ายสำหรับของจำเป็น และมีประโยชน์ ตั้งแต่อาหาร ไปจนถึงเรื่องสุขภาพและการศึกษา

นอกจากนั้นยังมีการศึกษาที่พบว่าประชากรที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำมักจะได้รับผลกระทบทางลบของแอลกอฮอล์มากกว่า และมีความเปราะบางต่อปัญหาในชีวิต ความยากจน ความเปราะบางของชีวิตเป็นเหมือนมรดกที่จะถูกส่งต่อไปรุ่นสู่รุ่น ดังนั้น แอลกอฮอล์จึงทำให้เกิดวงจรต่อเนื่องของความขัดสน ความเปราะบางต่อปัญหา และความหิวโหย และเมื่อชีวิตได้รับผลกระทบทางลบจากแอลกอฮอล์ (เช่น สุขภาพ หรือ อุบัติเหตุ) ผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำมักจะหลีกเลี่ยงผลกระทบอันเลวร้ายได้ยากขึ้น เนื่องจากพวกเขา มักจะขาดแคลนทุนสำรอง ข้ำรายการเผชิญหน้ากับผลกระทบทางลบนั้นหากเกิดขึ้นในกลุ่มคนยากจนแล้วมักจะถูกทอดทิ้งให้เผชิญหน้าโดยลำพัง เนื่องจากขาดระบบเกื้อหนุนทางสังคม ทั้งในภาวะที่ประสบปัญหาแล้ว หรือ ก่อนที่จะประสบปัญหาจากแอลกอฮอล์

ตอนแรกนี้คงชี้ให้เห็นถึงผลกระทบของแอลกอฮอล์ต่อภาวะความยากจนและหิวโหย ซึ่งเป็นสิ่งที่ประจักษ์ชัดในหลายสังคมและวัฒนธรรม รวมถึงเป็นสิ่งที่พบได้ไม่ยากในสังคมไทย ผลกระทบของแอลกอฮอล์ต่อคนชั้นกลางและคนร่ำรายนั้นคงไม่มากเท่ากับที่แอลกอฮอล์สร้างผลกระทบต่อกลุ่มคนรายได้ต่ำ ซึ่งเป็นคนกลุ่มใหญ่ของสังคมไทย ดังนั้นหากประเทศไทยต้องการจะพัฒนาประเทศตามแผนการพัฒนาให้ทัดเทียมกับประชาคมโลก และ ต้องการลดความเลวร้ายของวงจรความยากจน จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องพิจารณาผลกระทบของแอลกอฮอล์ต่อความยากจน และคนยากจน และนำไปสู่นโยบายเชิงปฏิบัติที่จะช่วยลดผลกระทบของแอลกอฮอล์ต่อความยากจนและความหิวโหย

อ้างอิง

SDG 1 End poverty in all its forms

[1] Regional Status Report on Alcohol and Health in the Americas, PAHO and WHO, 2015

[2] Baklien, B., Samarasinghe, D.: Alcohol and Poverty in Sri Lanka, 2003

[2] Bakke, O., Endal, D.: Alcohol and Development, 2014

SDG 2 End hunger, achieve food security

[3] Samarasinghe, D.: Alcohol and Poverty: some connections, 2014

[3] Bakke, O.: Alcohol: health risk and development issue, in Cholewka, P. and Motlagh, M.M. Health Capital and Sustainable Socioeconomic Development, 2008